

essetis Leodii legissemus (nam illuc propter vos et opera vestra de Stabulans veneramus), tamen eorum sententiam non facile totam tenere potuimus; sed hoc memoriter habemus, subtili vos ratione et rationabili subtilitate vicisse, nullam in voluntate Dei

A diversitatem vel duplicitatem accidere. Si hæc vobis quidem parva, mihi vero grandia meruero, animabitis me forsitan illa quærere de quibus dignum sit vestram excellentiam respondere, in quibus mea et mei similitum tenuitas possit proficere. Valet.

R. D. D. RUPERTI

ABBATIS TUITIENSIS

DE LÆSIONE VIRGINITATIS,

ET AN POSSIT CONSECRARI CORRUPTA

LIBER.

PROLOGUS OPUSCULI.

In quo quæstio brevis proposita de virginitate grano sinapis dicitur similis.

324 Cum tuas, dilectissime in Christo frater VV. litteras accepissem, statim interrogationi tuæ paravi responsum dare breve. At ubi verba fundere cœpi, scriptori per calamum excipienti plura sese obtulerunt dicenda, quæ pertinebant ad eundem sensum, et afferre posse videbantur pro eadem re legentibus aliquem fructum. Cum ergo venientia susciperem calamoque committerem, repente prolixior quam proposueram, sermo effectus est, sed erat non velut membris suis distinctum corpus, imo quasi globus confusus, utpote nullis capitulis distinctus; fateor tibi tunc recordatus sum illius Dominici dicti parabolici: *Simile est regnum cœlorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo: quod minimum quidem est omnibus seminibus; cum autem creverit, majus est omnibus oleribus, et fit arbor, ita ut volucres cœli veniant et habitent in ramis ejus* (Matth. xiii). Hujus, inquam, dicti sive parabolæ recordatus sum, et non inaniter, quia videlicet interrogatio tua ad regnum cœlorum pertinet. Interrogasti enim de virginitatis palma, utrum alicui viro sive feminæ, propter aliquas sordes, propter aliquem contractum seminisque effusionem concidat, non peracto commistionis opere sive coitu, ut aperte dictum sit, ut ipse postulat res. Nam ista verba tua sunt. *Precor vos per Virginis Filium ut nobis rescribere dignemini, si virginitatis amittat palmam, qui vel quæ propriis aut alienis manibus, vel quolibet alio modo præter naturalem coitum sibi semen elicuerit.* Causa ista profecto, ut jam dixi, ad regnum cœlorum pertinet, quia quæstio de sancta virginitate est: quæ præ cunctis meritorum gradibus regnum cœlorum possidet. Videbatur autem mihi res parva et plena pudoris, et idcirco, non plaris erat apud me quam granum sinapis. Segnius ergo atque negligentius respondere cœperam. Sed sicut granum sinapis,

B cum creverit, majus est omnibus oleribus, et fit arbor, ita ut volucres cœli veniant et habitent in ramis ejus, ita de causa ista nunc dico: Quia si a veraciter sapiente tractetur, fiet sermo fidelis et acceptione dignus (I Tim. iv), qui non solum tibi, sed multis utriusque sexus, qui tecum ut perhibes, istud efflagitant, sit proficiuus. Ego autem non ut tu putas sapiens sum, a quo ista tractari debeant, imo quod sapiens pro humilitate apud Salomonem dicit, ego pro re vere dicere possum; *Stultissimus sum virorum, et sapientia hominum non est mecum. Non didici prudentiam, et non novi scientiam sanctorum* (Prov. xxx). Verumtamen quoniam adjurasti me dicens: *Precor vos per Virginis Filium, ut nobis rescribere dignemini*, et idcirco reticere omnino ausus non sum, precor et ego eundem Virginis Filium, seu virginitatis florem, et cum qui super hunc florem requiescit, Domini Spiritum, ut veritatis mihi et in hoc et in cæteris suggerat sensum, sermonemque fidelem et cautum.

CAPUT PRIMUM.

Malta esse genera pollutionum præter naturalem coitum, quibus admissis, amittitur sine dubio palma virginitatis.

Cum multa sint genera pollutionum, quibus humana fragilitas contaminari vel sordidari potest, de omnibus præter naturalem coitum dubitare videris utrum qui vel quæ in illa inciderit palmam amittat virginitatis; dixisti enim si virginitatis amittat palmam qui vel quæ propriis manibus vel alienis, vel qualibet alia arte præter naturalem coitum sibi semen elicuerit. Sed, rogo te, nunquid illud oblitus es, aut de illo quoque dubitas, quod Apostolus commemorat genere fornicationis dicendo: *Nam feminae eorum immutaverunt naturalem usum, in eum usum, qui est contra naturam; similiter autem et masculi, relicto naturali usu feminae, exarserunt in desideriis suis in invicem, masculi in masculos turpitudinem operantes, et mercedem quam oportuit, er-*

roris sui in semetipsis recipientes (Rom. i). Num, inquam, de isto quoque genere fornicationis dubium tibi est, utrum per illud palma virginitatis amittatur? Imo non solum palma virginitatis amittitur, sed et ipsa naturæ humanæ dignitas destruitur, et mors æterna conquiritur. Qui enim talia agunt, digni sunt morte, ait idem Apostolus (ibid.). Et in lege loquitur ipse Dominus: Qui dormierit cum masculino coitu femineo mortē moriatur (Levit. xx). Item est et aliud fornicationis genus, de quo ibidem iudex et vindex idem Dominus: Qui coierit, inquit, cum jumento, morte moriatur (Exod. xxii). Et rursum: Mulier quæ succubuerit cuilibet jumento morte moriatur (Levit. xviii). Ex abundanti mihi videtur esse ista commemorare, nisi ita dixisses (aut quolibet alia arte præter naturalem coitum). Verumtamen arbitror te taliter interrogantem de illis tantum cogitasse, quos et quas tentatio non apprehendit nisi humana (I Cor. x), id est quibus ita interdum per appetitus suos molesta est natura, ut non tamen ad illa trahantur quæ sunt naturæ inconvenientia.

325 CAPUT II.

De eo quod ait Psalmista, « Universæ viæ Domini, misericordia et veritas. » Quod si absque misericordia iudicetur, possit etiam adulterium perpetrari solo concupiscentiæ visu.

De hujusmodi ad interrogationem tuam pro posse respondens, primum dico tibi cum Psalmista, quia universæ viæ Domini misericordia et veritas (Psal. xiv). Si remota misericordia iudicetur, quotus vel quota est, cui virginitatis palma remaneat in manibus? quis enim gloriabitur castum se habere cor? Sed, sicut jam dictum est, non est tantum una viæ Domini, sed viæ ejus universæ misericordia simul et veritas. Hi quidem sunt, contra quos tantum per veritatem incedit, quia videlicet misericordia sunt indigni, de quibus et Apostolus dicit: Scimus enim quia iudicium Dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt (Rom. ii). Item: Iudicium autem sine misericordia ei qui non fecit misericordiam (Jac. ii). Porro misericordiam Dei sine veritate nusquam contingit, sed semper sibi sociæ sunt ad salvationem hominum, sicut idem Psalmista dicit: Misericordia et veritas obviaverunt sibi (Psal. lxxxiv). Statimque subiungit res easdem exprimens nominibus aliis: Justitia et pax osculatæ sunt (ibid.). Nam justitia ipsa est veritas, et pax ipsa est misericordia. Et quoniam capitulum illud est de adventu Salvatoris, qui nobis in multitudine misericordiæ benedictus advenit, dicere libet quia hoc ipsum, quod idem proprio Filio suo Deus Pater non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum (Rom. viii), sic pro misericordia fecit ut in tanto opere misericordiæ non deesset veritas iudicii. Denique ipsius gratia præveniente, antequam Deus suum pro hominibus traderet, Filium proprium sive unigenitum. Scit Abraham, qui tentatus et obediens extendit manum suam, et apprehendit gladium ut immolaret filium. Sed occurrit Apostolus cum dicit: Quis prior dedit illi et

retribuetur ei? (Rom. ii.) Vere nullus, quia hoc ipsum, quod fecit pater Abraham prior offerens Filium suum Deo, fecit dante et inspirante Deo. De cæteris Dei beneficiis quæ nobis impendit, verbi gratia cum nobis peccata remittit, ita sentiendum est, quia misericordia non est absque societate veritatis, quia non remittit nisi peccanti. Sed jam proprius ad ipsam rem veniendum est. Si de veritate queritur sine justitia iudicii quæ omnia est viis Domini, profecto liquet quia quicumque vel quæcumque tactu proprio vel alieno semen elicit, palmam virginitatis amisit, quamvis virginitatis ejusdem sigillum non amiserit. Hæc ita verum est, ut etiam adulterium sine corporali irruptione perpetrari possit. Ait enim ipse Dominus: Ego autem dico vobis: Quoniam omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mechatus est eam in corde suo (Matth. v). Quis econtra recte dici neget. Omnis quæ viderit virum ad concupiscendum eum, jam fornicata est cum eo in corde suo? Hæc veritas manifesta est, et iudicium justum esse liquet, quia de sensibus et de voluntatibus suis recte quisque iudicatur, et ejus tenetur delicti reus, quod perpetrare vult. Secundum eandem veritatem et illud dictum est: Omnis qui odit fratrem suum homicida est (I Joan. iii). Itemque illud: Omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio (Joan. v). Non enim hoc dictum est de ira levi, qualis festuæ possit comparari, leviter turbans oculum mentis per motum calidi sanguinis, sed de ira trabali, qualis fuit ira Cain, quando iratus est, et concidit vultus ejus (Gen. iv), ita ut homicidium, imo fratricidium machinaretur. Sed ad causam propositam sermo recurat, id est ad virginitatem, cujus ad excidium sola sufficit voluntas, contactu atque pollutione sive voluntaria seminis effusione manifestata, si, sicut jam dictum est, secundum veritatem vel justitiam iudicemus absque misericordia.

CAPUT III.

Quod si misericordia prævenimur, tandiu virginitas salva iudicatur, quandiu corporis integritas retinetur et quod lex in isto suffragetur.

Porro si de misericordia queritur, ipsa est, per quam virginitatis palma reservatur in hujusmodi lapsibus, qui, quamvis graves sint et turpes, non tamen consueque perveniunt, ut corporis integritas frangatur, id est, genitale secretum, ubi natura virginitatis sigillum posuit, violetur. Non ignoro, charissime frater, nonnullos esse vel fuisse severos iudices, qui clausuram illam parvipendendam putarent, in illis corporibus quæ mentis puritatem non haberent. Verumtamen suffragatur eis sacræ legis auctoritas, quæ hujusmodi est: Si duxerit vir uxorem, et postea eam odio habuerit, quasi ritque occasiones quibus dimittat eam objiciens ei nomen pessimum, et dixerit: Uxorem hanc accepi, et ingressus ad eam non inveni virginem; tollent eam pater et mater ejus, et ferent secum signa virginitatis ejus ad seniores urbis, qui in porta sunt, et dicet pater: Filiam dedi huic uxorem, quam, quia odit, imponit ei nomen

pessimum, ut dicat: *Non invenī filiā tuā virgīnem: et ecce hæc sūt signa virginitatis filie meæ: Expandent vestimentum coram senioribus civitatis, et prehendentque senes urbis illius virum, et verberabunt illum, condemnantes insuper centum siclis argenti quos dabit patri puellæ, quoniam diffamavit nomen pessimum super virginem Israel. Habebitque eam uxorem, et non poterit dimittere eam omni tempore vitæ suæ (Deut. xxii).* Pudicis sensibus obscura est littera hæc, quam pro testimonio competenti posui. Quis enim pudicus animus saltē cogitare patienter valeat qualiter ruptæ virginitatis cruenta in panno serventur vestigia? Sed consoletur nos in isto quomodo loco Dei Sapiaentia clamantis de hujusmodi litteratura: *Spiritus enim meus super mel dulcis, et hæreditas mea super niel et favum (Eccli. xxiv), ac delineaes: Et qui dilutidant me vitam æternam habebunt (ibid.).* Hoc feci, prout Deo donante, potui in opusculis illis quæ tua benivolentia, magni pendens argumentum se habere testatur sapientiæ quam a Deo acceperim (quod utinam verum sit!). Qualiter capitulum istud elucidare tentaverim, quale mysterium spiritus, vel quam lucidum de obscura littera hujus spelunca evolverim invenies, ubi cætera quoque nonnulla tractavi ex libro Deuteronomii. Ad præsentem causam hoc tantum attinet, ut scias quia, quamvis apud severos iudices clausura illa parvipendatur, nisi mentis pudicitia custodiatur, tamen quandiu sic est habitus corporis, ut accedente viro talia per vim coitus inde signa possint elici, virgo est. Sic enim hic habes: *Ecce hæc sūt signa virginitatis filie meæ: apprehendentque senes urbis illius virum et verberabunt illum, condemnantes insuper centum siclis argenti, quoniam diffamavit nomen pessimum super virginem Israel.*

326 CAPUT IV.

Quod virginitas, salva integritate aliquo tactu polluta, usque ad effusionem seminis esse possit puellæ de qua Dominus: « Non est, ait, mortua, sed dormit. »

At illa quæcunque ejusmodi est, cujus caro quamvis aliquatenus polluta non tamen rupta vel patefacta est, potuit feminam videre virum ad concupiscendum eum, et vir feminam ad concupiscendum eam, et idcirco virginitatis palmam perdidit, si, sicut jam dictum est, sitte misericordia Judicetur secundum veritatem Dei. Quod si, ut illidem jam dictum est, misericordia requiritur, novit et potest illa excusare tale periculum sive mortem virginitatis, et enuntiare contra derisores malignos spiritus, quod virginitas illic mortua non sit, secundum mysticum illud exemplum Evangelii: *Et cum venisset Jesus in domum principis, et vidisset tibicines et turbam tumultuantem dicebat: Recedite: non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum (Matth. ix).* Hoc atque de juvene illo qui efferebatur per portam civitatis mortuus; hoc de Lazaro qui erat in sepulcro quatrduanus non dixit, quod non esset mortuus. Sed tantum de illa, quæ mortua facebat in domo, dixit: *Non est mortua puella; sed dormit.*

A Sic ubi virginitas operæ commisionis corrupta est, sic ubi ipsum commisionis opus in consuetudinem tractum est, nequaquam dicit iustus iudex Deus quia virginitas mortua non est, sed ibi tantum, tibi sola mente corrupta caro, adhuc integra perseverat. Si Jesus pro pœnitentia advocetur veraciter dicere potest: Non est mortua virginitas, licet utrumque sit sordidata. Aliud est vestem esse putridam, et præ putredine discissam, aliud aliquolibet macula fedatam, tamen integram. Verum ista macula quantum damnum vel detrimentum importat? utique nimis magnum, nisi, per magnum pœnitentiæ lamentum fuerit emundata. Quis enim nesciat vitam æternam, patriam sive regionem virorum, regnum cælorum unum esse templum, sanctum templum, et sanctum sanctorum, quo nihil intronitti debeat coquinatum. Proinde virginitas quocumque modo coquinata, tamen carnem integrā maculas coquinationis universæ per pœnitentiam mundare satagat, secumque habere lucida charitatis opera, membr Scripturæ dicentis: *Omni tempore vestimenta tua sint candida, et oleum de capite tuo non deficiat (Eccli. ix).*

CAPUT V.

Quod desideranti palmam virginitatis maxime humilitas necessaria sit.

Interea ne superno iudicio virginitas non solum colaphizetur, verum etiam clausa cælestium nuptiarum janua, tanquam fatua, foris invenitur, sicut conscientia lampadem et sicut charitatis oleum, ita et illud quod summum est apprehendat humilitatis presidium, in eo videlicet, ut ipsam quam nominasti quodammodo non respiciat palmam, sed solam de misericordia Dei suspirat veniam. Quod loquor ipse vix sentio, nec a quoquam sentiri posse arbitror, nisi ab illo, quem sub spiritus pietatis inbulit magisterio, subtilis disciplina est veræ humilitatis scientia. Idcirco ejusdem discipline præceptorem sive exemplum Dominus noster Jesus Christus non alium proflitetur esse, quam semetipsum: *Discite, inquit, a me, quia mitis sum et humilis corde (Matth. xi).* Statimque subiungit: *Et invenietis requiem animabus vestris (ibid).* Idcirco, frater charissime, requiem non inveniam multæ altitudinis, quia nonnulli didicerunt mitis esse et humiles corde. Idcirco virginitas, in malis corporibus crebris tribulationibus fatigata, periclitatur, quia non tulit super se sanctæ humilitatis dulce pondus. Aliquando etiam sicut feriunt summos fulgura montes, ita cælesti iudicio virginitas obturata proflitetur, consummata corruptionis effectu, pro eo quod apud se sublimis est, et despiciat cæteros mortalis vitæ gradus, velut inferiores. Porro illa, sive ille quemque, didicert mitis esse et humilis corde, invenit requiem animæ suæ, quia videlicet multæ sunt tentationes, quæ nec invenire possunt latentem apud se in profunda humilitatis convalle. Ibi requiescit populus gravis, in quo *laudabo te (Psal. xxxiv),* ait Christus ipse, qui hanc disciplinam tradidit, dicendo, *discite a me, quia videlicet præter ipsam non fuit nec est, qui talem*

scientiam potuerit vel possit hominem docere, ut sciat esse mitis et humilis corde. Vere qui hoc didicit, et si non omnino jam in vita ista requiem animæ suæ invenit, vivendo liber a tentationibus cunctis, multum tamen illi mitigatur labor ejusmodi. Unde beatificans illum Psalmista dicit : *Beatus hominem tu erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum, ut mitiges ei a diebus malis (Psal. xciii).*

CAPUT VI.

De humilitate B. M. V. quod causa illi fuerit vovendæ virginitalis.

Domina nostra sancta Maria, mirabiliter eruditione ejusmodi fuit erudita ; fuit enim præ cunctis mortalibus, imo præ omni creatura, tam angelica quam humana, mitis et humilis corde, ut ipsa testatur, magnificans Dominum, et exultans in ipso, atque dicens : *Quia respexit humilitatem ancillæ suæ (Luc. 1)*, brevi quidem, sed valde sonora enuntiatione magnum significavit nobis thesaurum conscientiæ suæ. Revera si aures audiendi habemus, percipere utcumque possumus qualis illi causa fuerit, ut virginitalis votum voveret, cujus non habebat exemplum. Nam si dicat quis, quod idcirco virginitalitatem elegerit, quia nubere filiosque suscipere videbatur ei status vilis, et vita despicibilis ; repugnat valde veritas professionis jam dictæ, *quia respexit humilitatem ancillæ suæ*. De qua pluribus virginalis propositi personis dubium esse non debet, quod eis idcirco virginitalitas custodienda complacuerit, quod vilipenderent conjugale sacramentum, quod Deus conjunxit. Existimandum est in nonnullis tantum humilitatis esse, ut licet de ejusmodi dicat Apostolus : *Quibus dignus non erat mundus (Hebr. xi)*, ipsi vel ipsæ econtra mundo sese indignos vel indignas arbitrentur. Licet enim sint ejusdem propositi, cujus et illi quibus dignus non erat mundus, tamen de sua persona miro modo quisque vel quæque concertat et judicat tacita conscientia, quod indignus vel indigna mundo habeatur. Quid aliud arbitremur de illa beatissima Virgine, quæ dixit et verum dixit, *quia respexit humilitatem ancillæ suæ* ? Fateor, charissime frater mihi, et mecum nonnullis quos cognovi dilectionem et admirationem habere illius B. Virginis, hanc opinionem esse, quod nullum existimaverit in mundo esse corpus viri, cujus contubernio vel conjugio dignam se posset arbitrari. Ad summum illud constat, quia incomparabilis et post humilitatem **327** Dei maxima fuit, et est illius ancillæ Domini humilitas, in qua requiescere potuit, et non extolli tam admirabilis virginitalitas. Hæc pro causa præsentis non frustra dixerim, quia videlicet expedit his qui vel quæ propositum susceperunt imitandæ ejus virginitalis, ut primitus imitari studeant exemplum ejusdem veræ humilitatis, si cupiunt hæreditare fructum ventris ejus, qui est ipse Deus, et Dei Filius, Verbum natum de corde Patris, Verbum incarnatum de utero tantæ Virginis. Neque enim aliter tam perfecte queunt evadere spurcitas carnis, per quas amittitur palma virginitalis, nisi sectando humilita-

tem, quam in illa Dominus respexit, et meditando fidem Verbi, quod in mentem et in uterum illius cor Dei Patris eructavit (*Psal. xliiv*).

CAPUT VII.

Quod ubi humilitas deest virginitali, exemplum inerat (sic) Dinæ quam vagantem corruptor oppressit.

Igitur palma virginitalis ex humilitate est, quæ omnia vincit. Fructus autem palmæ hujus verbum Patris est, undenam dictum et adhuc dicendum, Quod utinam prodire possit legere volenti ad evitandas contagiones, super quibus me sciscitatus es in schola verbi. Cujus virgo fidelis, et prudens semper studere debet, quia videlicet sine verbo Dei vana est, et frustra nominatur virginitalitas, sicut frustra habet pulchras claudus tibias. Animus quippe otiosi semper in desideriis est (*Prov. xxi*). Eumque foras tendit, non se ferens quietam sedere secus pedes Domini, in auditorio verbi Dei, quomodo durabit, quomodo vivet aut salva erit, et incolumis virginitalitas ejusmodi ? Datur quippe occasio insidioso tentatori, quem effugere sua virtute non poterit virginitalitas viduata verbo Dei, secundum similitudinem Dinæ filiiæ Jacob, quæ exivit videre filias regionis, et a corruptore Sichem, filio Emor, per vim oppressa est. Sichem *humerosus*, Emor *asinus*, Dina *causa* interpretatur. Ergo superbus aliquis stultitiæ filius ipse est Sichem Emor filius, et quæcumque anima propter vagationem suam sibi corruptionis causa est, ipsa est Dina. Si enim intus sedisset, ubi Virginem et exemplum virginum beatam Mariam angelus invenit, non corrumpere tur malis superbiorum, et stultorum exemplis. Itaque ut lutum platearum, et sordes asinorum, quales per nomen Emor intelligimus, non incurrat virginitalitas, intus sedeat, et ut sterilis et vana non sit. Aliquid de fructu virginei ventris beatæ Mariæ regendo vel audiendo percipiat.

CAPUT VIII.

De cantico epithalamii, et quod Verbum bonum, quod cor Patris eructavit, propria sanctæ virginitalis hæreditas.

Nosti, frater, quoties propter personam aliquam, quæ spurcitas carnis impolluto calle transivit, celebratur in Ecclesia sancta virginitalitas, quanta cum dignitate, quanta cum venustate, tinnulis modulantium vocibus varie concrepat pulcherrimum illud canticum epithalamii, congratulando sanctæ virginitalitati, et flori ejus Christo Filio Dei. Ibi non deest persona Patris, quæ ut animos virginum adhuc in carne viventium ad amorem virginalis propositi sui magis ac magis crescente desiderio confirmet, narrat in sancta virginitalitate quam bene operatus sit, et quam mirabiliter : dicit enim : *Eructavit cor meum Verbum bonum, dico ego opera mea regi, lingua mea calamus scribæ velociter scribentis (Psal. xliiv)*. Cum hæc cecinerit aliquis choraula parvus sive magnus, aut certe simul omnis chorus in persona Dei Patris. repente concrepat alius præcentor aliquis vel solus vel subsequentibus aliis dicendo tam eidem regi, quam ipsi, cujus ipse filius est, virginitalitati : *Diffusa est gratia*

in labris tuis (Psa. XLIV), etc., ut quid hoc, nisi ut accendatur anima virginalis magis ac magis cœlesti desiderio flagrans ad tenendum propositum suum? denique hoc palam est vel ex eo quod repente aliquos intonat cursus ex persona Patris, quodammodo inclinantis se ad aurem animæ fidelis, quam nulum suam permanere velit, et consulentis paterne atque dicentis: *Audi, filia et vide, et inclina aurem tuam, et obliviscere populum tuum, et domum patris tui, et concupiscet rex decorem tuum (ibid.)*, etc. Hæc omnia talis cantici dicta tam splendida, dum in commemoratione ponuntur cujuslibet personæ quæ in proposito virginali verbo Dei adhæsit, per quod et sæculum vicit. Sine dubio hoc agitur, hoc intenditur, ut audiens virginitas, quæ adhuc in carne vivit ejusdem Verbi, quod B. Maria totum concepit, et peperit, mereatur particeps fieri, et aliquid ex eo percipere per quod tuta sit. Hoc tale est ac si de hæreditate vel possessione propria commoneatur quis, ut non eam negligat quæ sibi jure competit. Nam revera verbum Domini propria sanctæ virginitatis est hæreditas, et illam animam decet hoc bonum, ut maxime tractet, et clarius agnoscat verbum Domini, in qua floret gratia virginalis. Hujus rei notissimum est judicium, claritas Joannis evangelistæ, et apostoli dilecti Domini, qui in toto textu sermonis sui satis demonstrat, quam apertis oculis, ut aquila, solis æterni radios intuitus sit.

CAPUT IX

Quomodo non solus Joannes, sed et veteres sancti, ad quos factum est verbum Domini, recte virgines dicantur, et sint.

Quod si quis abjiciat sanctos antiquos conscriptores veteris Instrumenti, Moysen et David non fuisse corpore virgines, cæteros quoque patriarchas atque prophetas, ad quos sine dubio verbum Domini factum est, quorum omnis Scriptura canonica est, quia non ab homine didicerunt, sed Spiritus sanctus per eos locutus est; hoc certe aliud est. Illi namque omnes revera virgines secundum tempus illud existerunt, id est taliter virgines, qualiter eos esse debere poscebat Dei verbum. Diligenter hoc et subtili discretionem animadvertendum est, quia Verbum Dei rationaliter cum hominibus egit, ut non antequam ipsum caro fieret, virginitatem carnis a quoquam exquireret, seque maxime dignam carnis integritatem indicaret. Ubi ad incarnationem venit, suaque incarnatione sexum utcumque honorificavit vir ipse nascens de muliere, tunc demum judicavit Spiritus sanctus, multorumque inspiravit mentibus dignum esse ut filii vel filix talis sponsi cum virginitate mentis, virginitatem quoque custodirent corporis. Antea totum hoc exigebat ipsum verbum Domini, ut ministri sui virgines essent virginitate mentis. Et ita revera virgines fuerunt omnes, qui sanctam Scripturam canonicam conscripserunt, quia *cum mulieribus non sunt coinquinati (Apoc. XIV)*, id est, cum idolis sive cum sculptilibus vicinarum gentium, ad quæ filii Israel maxime per mulierum concupi-

ascientiam persæpe sunt prolapsi. **328** Cum hoc de omnibus certum sit, de solo Salomone dubitatio superest, cujus anima per mulieres devirginata est, ita ut a Domino Deo fornicaretur et idolis serviret. Scripsit ille excellenter multa et magna sacramenta Domini verbi, sed incertum est utrum ante, an post jam dictam devirginationem animæ suæ scripserit. Volunt nonnulli, quod post lapsum subsequente pœnitentia, cuncta, id est tria volumina sua scripserit, sed hoc quia de Scripturis non habet auctoritatem canonicis, eadem facilitate contemnitur qua probatur. Nam licet in Ecclesiaste dixerit: *Novissime conversus egi pœnitentiam*, ut testatur B. Hieronymus in commentario super Ezechielem, non tamen necessario consequitur, quod jam dictos post pœnitentiam libros scripserit. Sed nec ipsa littera, *novissime conversus egi pœnitentiam*, in ejusdem B. Hieronymi Translatione reperitur. Unde datur intelligi, quod commentarium illud in Ezechielem prius dictaverit quam transferret libros ejusdem Salomonis. Igitur de solo, ut jam dictum est, Salomone dubium est, utrum virginem adhuc habens animam verbi Domini scribendo minister factus fuerit: Nam de cæteris omnibus certum esse debet quod animæ ipsorum nunquam a Deo vero fornicatæ sunt, ut Deum sequerentur alienum, et hoc modo virgines permanserunt, quod vere magnum fuit inter tot fornicationes illorum temporum, inter tot abominationes et idololatrias non solum gentium exterarum, verum etiam (quod periculosius erat) carnalium Israelitarum. Hæc de veteris sanctæ Scripturæ auctoritatibus dicta sint.

CAPUT X.

De conscriptoribus Novi Testamenti, quomodo omnes virgines sint, et de Petro apostolo qui prius in conjugio fuit.

De his qui Novum Testamentum conscripserunt, illud constat, quia mente quidem omnes virgines permanserunt, sicut et illi antiquiores, carne autem aliqui virgines, omnes autem omnino continentes post acceptam Verbi de Virgine incarnati notitiam perstiterunt. Mente, inquam, virgines permanserunt, quia nullius unquam hæresis vitium in semetipsis passi sunt. Carne autem aliqui virgines; aliqui, ut jam dictum est, omnino continentes, quia, et qui conjuges jam noverant omnino reliquerunt, et qui non noverant, conjuges deinde non quæsierunt. Cumque per omnium illorum ora Spiritus sanctus lucida et alta locutus sit verbi Dei testimonia, manifestum est, quia lucidiora, et altiora sunt ea, quæ per illos locutus est, qui mente, et carne virgines permanserunt, quorum supra memoratus Joannes notissimus est. Paulus quoque vas electionis de semetipso prope facit intelligi, quod virginea carne inceserit, quia cum de virginibus consilium daret, inter cætera quæ pertinentia dixit ad istud consilium: *vellem autem, inquit, omnes homines esse sicut meipsum (I Cor. VII)*. Grandi scrupulo forte alicui tacitus pernoctetur, dum tanta de virginitate

carnis prædicantur, maxime pro beato apostolorum principe Petro, quem fuisse conjugatum constat, antequam vocantem se Dominum nostrum secutus esset. Quid enim? nunquid corona ejus minor est, quam alicujus apostolorum, cum ipse sit princeps? nunquid palmam minus illustrem possidet? Non arbitror posse patienter ferre pias et religiosas aures, quod propter illad conjugium minus coronatus sit in cælo, quam virgo Joannes, quia vere nec ita est. Nequaquam tali lege constringitur gratia Dei, ut virginalem animam maxime in tali persona æque coronare non potuerit, ut virginitatem carnis, et animæ in Joanne coronavit.

CAPUT XI.

Item de eisdem, et de eo quod ante nos dictum est virginem post ruinam non posse coronari.

Sed licet jam occurrit illud, quod beatus et illustris vir Hieronymus sanctam virginem ad cautelam instruens inter cætera sic loquitur. *Audenter loquar: cum omnia possit Deus, Virginem non potest coronare post ruinam, vult quidem liberare de pœna, sed non valet coronare corruptam.* Si pro hoc quisquam promovetur, sciat hoc dictum esse vel dici potuisse non de virginibus legitimi conjugii, copulam sive honorabile connubium thorumque ineuntibus, immaculatum, ut ait Apostolus, sed de virginibus per illicitum desiderium in fornicationem ruentibus. Tales namque recte ruisse dicuntur.

Idcirco caute discernendum est qualiter dixerit. Non dixit, non potest Deus virginem suscitare vel coronare post legitimi conjugii copulam, sed dixit, *virginem non potest suscitare post ruinam, non valet coronare corruptam.* Quis sapiens de illa, quæ legitime nupta est vel fuit, dicat quod ruinam passa vel quod corrupta sit, præsertim cum nullum iniquæ virginitatis votum vovit, propter quod possit tanquam rea prævaricationis argui? Ibi ruina, ibi corruptio recte prædicatur, ubi fornicationis crimen convincitur. Nam revera de legitime nuptis, sicut recte dictum est: *Quod Deus conjunxit, homo non separet (Matth. xix)*, ita nihilominus recte dicendum est, quos conjunxit Deus vel Dei lex, eorum neque ruina neque corruptio, sed *honorabile connubium, et thorus immaculatus est (Hebr. xiii)*. Itaque illud quod ait prædictus, *virginem non potest suscitare Deus post ruinam, non valet coronare corruptam,* propter hoc constanter dictum esse vel dici posse perpendit, cui ratio statim in promptu est, ut dicat quia Deus injustus esse non potest. Quod liberat de pœna, misericordiæ est, quod non coronat corruptam, justitiæ est. Porro quin post conjugalem copulam sanctam coronet continentiam, nulla justitia repugnat, quia videlicet legitime conjugatos, nec divina nec humana lex ulla condemnat. Cum igitur in B. Joanne vel in cæteris quibuslibet virginitas coronata prædicatur, de B. Petro vel similibus nulla quemquam suspicio perturbet, quod eos similiter coronare non debuerit vel potuerit justus, et omnipotens Deus. Alioquin si virginitas nusquam non

ubi est caro integra coronatur, frustra Apostolus non solis integris corporibus, sed omni Ecclesiæ loquens. *Æmulor enim vos, ait, Dei æmulatione, respondet enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo (II Cor. xi).*

CAPUT XII.

Quod in virginitate sexus feminei plus et mirabilius divinitas operata sit.

Et quidem in utroque sexu speciosa et pretiosa est virginitas; verumtamen in femineo sexu speciosior atque pretiosior est. In illius namque hoc est feminei sexus virginitate omnipotentia divinitatis abundantius, **329** et mirabilius operata est, secundum supra memoratum epitalamii canticum, ubi sic persona Patris intonat: *Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis (Psal. XLIV).* Libenter immoror, et interrogationi tuæ nonnulla supererogare videor. Hanc habens intentionem ut nobilitatem suam sacra virginitas aliquantisper agnoscat, et palmæ suæ, per ista super quibus me interrogasti, machinamenta gratiam non confundat. Cum ergo meditamur opus quod prælibatis significatur versiculis, primo sicut verbum bonum Dei Patris intelligimus Filium, sic per linguam ejusdem sanctum agnoscimus Spiritum. Etenim ipse, super apostolos Christi apparens in linguis igneis, intelligere nos facit quod ipse sit lingua ista; de qua dicit persona Patris, *lingua mea calamus scribæ velociter scribentis.* Ipse et una lingua et plures linguæ, quia videlicet ipse et unus spiritus, et septem spiritus Dei: spiritus sapientiæ et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiæ et pietatis, et spiritus timoris Domini. Magnum quidem et præclarum opus, quod Deus Pater per ejusmodi linguam suam, tanquam per calamum scribæ velociter scribentis verbum suum, verbum bonum mentibus apostolorum velociter indidit, ut qui fuerant eatenus homines sine litteris et idiotæ fierent repente sapientes et intelligentes, jurisconsulti, et fortes, scientes atque perenni cunctati in initio sapientiæ quod est timor Domini. Magnum quidem illud opus fuit in animabus virginalibus, sexus virilis, sed majus multo præclarior atque mirabilius fecit in anima virginali, et ventre virgineo sexus feminei, quando in beatam Mariam Spiritus sanctus supervenit, et operatione ejusdem Spiritus sanctus totam verbi boni substantiam, mirabilis Virgo mente et utero concepit.

CAPUT XIII.

De incarnatione Verbi Dei, qua feminei sexus virginitatem Deus honorificavit secundum supradictum canticum.

De opere illo mirabili gratuletur atque gloriatur recte Pater laudabilis: *Eructavit, inquit, cor meum verbum bonum, dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis (Psal. XLIV).* Quod ita recte valet intelligi, secundum similitudinem alicujus boni et sapientis hominis qui dicere possit: Sapientiam meam occultam esse nolui, sed assumpta, et bene polita pelle ovis aut vituli, atque, adhibito calamo qualem habui sensum vel scientiam

tacito corde conservatam diligenter conscripsi, ut videre et legere possent alii quique dociles ac benevoli, qualibus prodesse potest thesaurus desiderabilis qui requiescit in ore sapientis. Secundum, inquam, hanc similitudinem fecisse Deus Pater intelligitur ex præscripto capitulo psalmi. Nam ut est omnipotens, omnipotenter naturam humanam, id est corpus hominis et rationalem animam formavit in utero sanctissimæ Virginis et optime polivit, id est ita concipi fecit ut nihil hispidum aut pilosum haberet illa naturæ nostræ pellicula de vetustate peccati originalis. Tunc adhibita lingua sua, id est mirabili opifice spiritu suo tanquam calamo scribæ velociter scribentis, totum Verbum suum, verbum bonum, sapientiam suam, sapientiam sibi coæternam illi creaturæ, id est rationali animæ, penitus inscripsit, tam velociter, tam plenarie tamque veraciter ut nihil sibi desit de omni thesauro illo, qui requiescebat et requiescit adhuc in corde ejusdem Patris sapientis. Nam licet illuc intromissum sit, nihilominus tamen remansit omne verbum et permanet in corde Patris multo certius atque constantius quam remanet in corde tuo versiculus tuus postquam illum ceræ vel membranæ inscripseris. Hæc inscriptio fuit illa dictio Dei, quam præmiserat, dico, inquiens, *opera mea regi*. Cui enim regi nisi assumpto homini? Hoc namque ibi naturæ nostræ factum est, ut nihil omnino sciat operari persona Dei Patris, quod non sciat homo ille assumptus, cui taliter opera sua dixit.

CAPUT XIV.

De eo quod dictum est: « Et qui in sordibus est sordescat adhuc. »

Hæc pro gloria sanctæ virginitatis in femineo sexu dixerim, ut cognoscat ille sexus quantum virginitatem ejus divinitas honorificavit in opere tam admirabili. Cognoscens autem uterque sexus nobilitatem hanc sui propositi, sordium ejusmodi, propter quas sermo inceptus est, ignobilitatem respuat, et timorem non contemnat, propter illud quod dictum est: *Et qui in sordibus est, sordescat adhuc (Apoc. xxii)*, Item: *Qui minima contemnit, paulatim decidet (Eccli. xix)*. Sive majores, sive minores admiserit sordes, contemptus omni animæ nimis perniciosus est. Sciendum quippe est aliud esse, cum quis per ignorantiam, aliud cum per infirmitatem, aliud cum per superbiam, id est cum contemptu, peccat. Si per ignorantiam peccat, et talis est ut, cognita rerum veritate, peccatum ipsum relinquat, cito ignorantiam illius subvertit Deus, sive per visionem, sive per Scripturam, sicut habemus de Abimelech. *En, inquit, morieris propter mulierem quam tulisti; habet enim virum; et ait ille: Domine, num gentem ignorantem et justam interficies? Dixitque ad eum Deus. Et ego scio quod simplici corde feceris, et ideo custodivi te ne peccares in me, et non dimisi te ut tangeres illam (Gen. xx)*. Quod si per infirmitatem peccat, id est, ita ut dicere possit. *Condelector legi Dei secundum interiorem hominem; video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi, mentis*

A meæ, et captivum me ducentem in lege peccati quæ est in membris meis (Rom. vii). Tunc Deus misericors dissimulat expectans ad pœnitentiam, sicut habemus ex libro Sapientiæ: *Misereris omnium, Domine, et nihil odisti eorum quæ fecisti, dissimulans peccata hominum propter pœnitentiam (Sap. xi)*. Porro si cum superbia et contemptu peccat, merito de illo dicitur: *Qui in sordibus est sordescat adhuc*. Et in Psalmo: *Exacerbavit Dominum peccator: secundum multitudinem iræ suæ non quæret (Psal. x)*, id est idcirco non corripiet eum in misericordia, quia multum iratus est. Et de talibus ab Apostolo dictum est: *Propterea tradidit illos Deus in passiones ignominie (Rom. i)*, id est dereliquit, non liberavit eos a passionibus ignominie, a quibus nos humiles suos, sive in ignorantia sive in infirmitate positos, ipse liberare dignatur

330 CAPUT XV.

Utrum vel quomodo debeat vel possit consecrari quæ in sancto proposito corrupta est.

Aliam mihi questionem scripsisti: Si in proposito virginitatis corrupta consecrari debeat vel possit. De hoc tibi respondeo, quia manifestum est adulterium, dum corrumpitur illa quæ jam votum vovit, vel propositum suscepit, ut esset Christi sponsa; verumtamen in Jeremia legimus Dominum dicentem: *Vulgo dicitur: Si dimiserit vir uxorem suam et recedens ab eo duxerit virum alterum, nunquid revertetur ad eam ultra? Nunquid non polluta et contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen revertere ad me, dicit Dominus, et ego suscipiam te*. Cum hoc Dominus dicat, non audeo dicere quod consecrari non debeat, vel possit quæ, modo præscripto a sponso suo, Christo, recessit. Differt tamen nonnihil ipse ordo consecrationis, quæ virginitatis sigillum custodivit, dum sacrum velamen suscipit nudato capite et revelata facie ad speculandam gloriam Domini assistit, signumque primæ fidei annulum accipit, et voce publica dicit: *Annulo suo subarrhavit me Dominus meus Jesus Christus, et tanquam sponsam decoravit me corona*. Item: *Posuit signum in faciem meam ut nullum præter eum amatorem admittam*. Ejusmodi insignia non aguntur illi quæ, postquam in sæculo conversata, virum cognovit, veniens ad eam conversionem, sacrum velamen accipit, sed operto capite et absque annulo sacrum velamen superinduit gratiam sortita sæculi, id est vidualis ordinis. Quæ in sancto proposito corrupta est, non parum consequitur, si revertens ad virum suum Christum taliter suscipitur.

CAPUT XVI.

Item de eadem re, et qualis in virili etiam sexu de criminibus occultis discretio secundum canones.

Verumtamen si corruptionem ejus nemo scit præter eum, cui secretam et spontaneam forte confessionem obtulerit, fateor tibi, quia diffinire non audeo, quod integra consecratione consecrari non debeat, vel non possit. Nam virili sexui magnus est non solum veniæ, sed etiam gratiæ locus ex sancto-

rum decretis reservatus, ubi peccatum non taliter admissum est, ut vulgus sciat et persona infamis habeatur. Exempli gratia, si adulterium perpetratum, publice diffamatum, vel in iudicio testibus est convictum, non debet ejusmodi persona sacris ordinibus fungi, ne populo scandalum faciat, et sacrum ministerium contemptibiliter reddat. Si autem hoc nemo scit præter Deum, et præter eum, cui secreta et spontanea confessione manifestatur, cauta discretionem, et misericorditer condonatum est, ut post pœnitentiam nihilominus secretam sacris mysteriis persona illa admoveatur, secundum exemplum David, qui pœnitentiam agens, non solum sperat veniam, sed et recuperandam præsumit propheticæ gratiam doctrinæ, quam habuerat dicens illud: *Docebo iniquos vias tuas, et impii ad te convertentur* (Psal. L). Hanc discretionem te legisse, vel legere posse sciens in Patrum decretis, et præcipue magni Leonis, tantummodo sensum breviter apposui, hoc intendens possibile videri, ut non impar misericordiæ, vel gratiæ quantitas veniat etiam super sexum infirmiore, ubi in lapsu suo soli Deo cognita, nec habita infamis dicere potest: *Tibi soli peccavi, et malum coram te feci* (ibid.): Dissimulare tamen non audeo quidquam ne contrarius dicar beato Hieronymo, qui, ut supra memoravi, tam constanter ait virginem non posse suscitari post ruinam, vel coronari corruptam.

CAPUT XVII.

De illa oviæ per vim corrupta est, qualiter eam defendat auctoritas sacræ legis.

Sed rursus et ratio sentit, et lex sacra decernit

A puellam nihil debere pati, quæ corrupta est per vim. Sic enim scriptum est in libro Deuteronomii: *Si in agro repererit vir puellam quæ desponsata est, et apprehendens concubuerit cum ea, ipse morietur solus, puella nihil patietur, nec est rea mortis quoniam sicut latro consurgit contra fratrem suum, et occidit animam ejus, ita et puella perpecca est. Sola erat in agro, clamavit et nullus adsuit qui liberaret eam* (Deut. xxii). Virgo quoque fidelis in sua passione et Christi confessione dicit. Nunquam inquinatur corpus nisi de consensu mentis. Nam si invitam me feceris violari, castitas mihi duplicabitur ad coronam. Nam sic patitur violatorem castitas, sicut serpentem, sicut latronem, sicut barbarum. Igitur saltem de ejusmodi, id est de illa quæ vim passa est et corrupta, concedendum est quod coronari possit, et ideo liceat illam sicut incorruptam consecrari, licet beatus Hieronymus nullam exceptionem, vel determinationem fecerit de modo superiori, id est de lapsu secreto, qui nullum Ecclesie Dei scandalum fecit, et quo persona non est facta infamis, sapientes viderint. Mihi videtur inæqualitas esse misericordiæ, ut non ita inferiori femineo sexui sicut fortiori, id est virili condescendatur, in eo videlicet ut clericus secreto lapsus ex concessione canonum etiam ad sacerdotium suscipiatur, et puella secreto lapsa ad consecrationem suo proposito usitatam non admittatur.

R. D. D. RUPERTI

ABBATIS TUITIENSIS

ANNULUS

SIVE

DIALOGUS INTER CHRISTIANUM ET JUDEUM.**331 PROLOGUS AUCTORIS**

ciebam ego jamdudum quod nunc dicis, Pater mi reverende, abbas venerabilis, sciebam et vulnerato corde sentiebam ita esse, ut tandem tu animadvertisti quia quæ scripsi (52) vel quæ scribo non sunt sine spiritu Dei et omnia quæ objecta sunt per contrarium libris nostris ab hominibus malæ voluntatis, ex radice pullularunt amaritudinis. Unde autem hoc poteram scire, nisi ex glorioso testimonio conscientiæ? « Nam gloria nostra, inquit Apostolus, hæc est testimonium conscientiæ nostræ (II Cor. 1). » Cum igitur hoc scirem; nam etiam certis cum indiciis ad gloriam Dei hoc referre possem, ubi, quando et quomodo visitationem acceperim Spiritus, spirantis ubi vult et dividens singulis prout vult, numquid cedere debebam eidem quam dicis invidiæ diaboli, amaritudini hominum malæ voluntatis? Nunquid dignum erat a laude vel ministerio divini verbi cessare et gratiolam desuper datam, intus consovitam silentio detinere? Utique etsi vellem, nequaquam

(52) Vide apologiam præ Ruperto.